

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Fides.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

norum administrationem, qualem non habent pupilli, religiosi, & pauperes. Mulier nisi in aliquibus casibus fidejubere non potest. *ib. punct. 2. n. 1. & 2.*

A D D I T I O.

Potest pro fidejussione aliquid pretii accipi, etiamsi nullum timeatur periculum, est enim ex se pretio æstimabilis. De fidejussore P. N. l. 3. c. q. d. n. 146. Garz. c. 38. Lopez. l. 2. de cont. c. 16. 17.

De usura, quæ contingere potest in fidejussione, Mol. d. 319. Sot. l. 6. q. art. 2. col. 10. P. N. l. v. cap. 2. num. 114. eadem est ratio de asscuratore, *ib. Syl. Fidejussor. n. 14. Con. lib. 5. var. res. fol. c. 2. n. 6.*

Mutuare cum pacto, ut fidejussor sit pro mutuante, usura est. Mol. l. c.

De contractu asscurationis Garz. l. 6. de contractu, c. 39. Lopez l. c.

Fideicommissum.

Fideicommissio subjecta possunt alienari causa dotis, etiam post fideicommissum promissæ, & alimentorum.

Fides.

1. Fides est virtus supernaturalis inclinans intellectum ad credendas res à Deo revelatas propter ipsius auctoritatem. Fides est in intellectu tamquam in subjecto; illius objectum materiale sunt res à Deo revelatæ, formale verò est auctoritas divina. Ecclesia autem dicitur regula infallibiliter proponens res fidei credendas. Hinc collige magnam esse nostræ fidei certitudinem, cum fides infallibiliter Dei testimonio nitatur, qui non potest falsum revelare. *tom. 2. circa primum Decalogi præceptum, disp. 3. quæst. 2. punct. 1. n. 1. & seq.*

2. In beatis non est fides, neque spes. Item neque in dæmonibus, vel damnatis, neque similiter in hæreticis; nam spes non potest esse sine fide, qua ipsi carent. *ib. n. 7. & seq.*

3. Non solum fides habitualis necessaria est ad salutem, verum etiam fides actualis, non solum necessitate medii, sed etiam præcepti; teneturque homo postquam ad rationis u-

R

sum

sum pervenit, actum fidei elicere. Item tenetur elicere per accidens, quando debet se ad Deum convertere; quamquam non tenetur omissionem hujus actus in confessione aperire. Item tenetur actus fidei elicere, dum extat periculum incidendi in aliquod peccatum, si actus fidei non eliciatur, & in articulo mortis. *ib. punct. 2. n. 4. & seq.*

4. Peres, quosnam articulos teneamur explicitè credere? Respond. singulos homines postquam ad rationis usum pervenerunt, teneri ex præcepto explicitè credere ea quæ continentur in Symbolo Apostolorum, & præcepta Decalogi. Item tenentur scire saltem quoad substantiam præcepta Ecclesiæ: orationem Deo faciendam esse pro necessitate corporis & animæ, extare obligationem subveniendi proximo, & similia. Eos autem quibus alios docendi, eosque ab errore avertendi cura incumbit, teneri explicitè nosse & credere non solum articulos fidei, verum etiam alios juxta suum gradum, seu statum & officium. Teneturque Confessarius aliquando poenitentem circa fidei articulos interrogare, & si minus peritum circa hujusmodi articulos reperit, debet illum rejicere, vel docere necessaria, antequam beneficium absolutionis impendat. *ib. n. 13. & seq.*

5. Homo tenetur aliquando ex præcepto affirmativo fidem exterius confiteri, videlicet quando alioquin magnus Dei honos subtraheretur, vel magna proximi utilitas impediretur, aut illi grave scandalum præberetur circa fidem; sed non quando iniquè, aut privata auctoritate interrogatur an sit Catholicus, aut Christianus; non poterit tamen respondere se non esse Christianum; at tenebitur confiteri se esse Christianum, quoties fides alioquin putaretur falsa, vel quando publica auctoritate interrogatur. *ib. punct. 3. num. 2. & seq.*

6. Non peccat qui dicit se non esse Christianum, dum Christiani nomen non accipitur pro religione; sed pro ipsa natione, aut vitio nationis. *ib. n. 5.*

7. Similiter non peccat contra præceptum fidei, qui habitum à Tyranno præceptum non gestat metu mortis; peccant tamen pastores fugiendo tempore persecutionis, alio idoneo non substituto. *ib. n. 8. & 9.*

8. Non est obligatio confitendi fidem, dum ex ipsius confessione sola perturbatio nascitur; secus dicendum dum per fidei confessionem infidelis inducitur ad fidem. Item tene-

mur confiteri, dum fidei confessione vitatur contemptus imaginum sacrarum, vel fidei. *ib. n. 11. & seq.*

9. Qui promoventur ad officium aliquod litterarium, seu artem litterariam, tenentur fidei professionem emittere; sicut & qui promoventur ad beneficia curata, vel ad Canonatus, aut dignitates in Ecclesia Cathedrali, nisi per ignorantiam, aut aliam justam causam excusentur. Nec refert quod hi sint exempti; nam adhuc tenentur per se, vel per procuratorem facere. *ib. n. 14. & 15.*

10. Semper tenemur ex præcepto negativo abstinere à dictis vel factis, quibus fides negatur; quia præceptum negativum, quale est de non neganda fide, obligat semper & ad semper. idcirco peccat contra præceptum negativum fidei, qui se negat Christianum, dum hoc nomen pro religione accipitur; item qui dicit se Turcam, vel hæreticum, vel utitur signis protestativis falsæ religionis ex sua natura, etiamsi hoc faciat absque animo negandæ fidei; secus si utatur signis indifferentibus ex sua natura, ut si deferat vestes quibus Hebræi utuntur, aut in bello utatur insignis infidelium, aut animum protestandæ falsæ religionis. *ib. n. 16. & seq.*

11. Non peccat contra præceptum fidei negativum, qui concionibus hæreticorum, vel ceremoniis interest animo confutandi, aut observandi solum ipsorum cæremonias; non licet tamen illis interesse de mandato Principis hoc præcipientis in contemptum fidei, vel ad profitendam hæreticorum sectam. *ib. n. 21. & 22.*

Item non peccat contra præceptum fidei negativum, qui feria sexta, vel sabbato metu gravis mali vescitur carnibus; aut qui joco in comædiis fingit se infidelem; aut qui se negat Sacerdotem, vel clericum. *ib. n. 23. & seq.*

12. Quæres: quid facere possit vir Catholicus in locis infidelium, dum ibi commoratur occulta fide, ne occidatur, & ut possit Principibus Christianis referre quæ ibi aguntur? Respondendum non licere illis signis uti, quæ sunt falsæ fidei, seu falsæ sectæ ex se protestativa, etiamsi hæc signa non adhibeantur animo negandi fidem, sed liberè uti signis ex se indifferentibus tantum, id est, permittendum esse hujusmodi exploratori Catholico usum vestium, juxta regionis morem, esum carniæ, & alia signa indifferentia, non autem orationem, vel adorationem Mahometi, aut alterius idoli, non solum internam, verum neque externam; quam

quam externam in casu rarissimo permitti posse, nonnulli Doctores autumant. *ib. n. 26. 27. & 28.*

13 Non tenetur professionem fidei facere, qui semel eam fecit occasione Doctoratus, aut alia occasione intra bimestre quo beneficium obtinuit. Canonicus quoque, qui fidei professionem in Capitulo præfente Episcopo, aut Vicario fecit, non tenetur illam iterum coram Episcopo, aut Vicario facere. *ib. punct. 4 §. 1. n. 6. & seq.*

14. Coadjutor Parochi sine titulo beneficii, Capellanus, & Canonici collegiatarum, non tenentur intra bimestre professionem facere, licet postea teneantur in prima Synodo diœcesana, cui post adeptum beneficium interfunt. *ibid. n. 9.*

15. Qui fidei professionem iatra bimestre non fecit, privatur fructibus; non tamen privatur distributionibus, modo beneficium reddat fructus & distributiones: imò neque privatur fructibus ante sententiam. Adde privari posse, etiam in triennio fructus bona fide possederit. *ib. §. 3. n. 1. & seq.*

16. Qui fidei professionem intra bimestre non fecit, privandus solum videtur fructibus respondentibus tempori post bimestre: neque subicitur his pœnis qui beneficii possessionem nondum adeptus est. *ib. n. 5. & 6.*

17 Licitum est clericis & religiosis de rebus fidei disputare, modò docti sint, sed non laicis, etiam doctis: his enim disputare prohibitum est sub pœna excommunicationis. Limita tamen hanc prohibitionem, modò non extet consuetudo in contrarium; intellige eandem prohibitionem de disputatione formali, non verò de illa, quæ causa exercitii suscipitur, ut contingit in circulis & scholis. *ib. punct. 5. n. 1. & seq.*

18. Non licet communicare cum infidelibus, quoties ex eorum communicatione periculum imminet perversionis. Specialiter autem vetitum est fidelibus participare cum Judæis cohabitando, comedendo azyma, advocando ipsos ad medendum, & recipiendo medicinas ab ipsis, ingrediendo idem balneum, incundo convivium cum ipsis, nutriendo eorum filios, accedendo ad eorum nuptias aut choreas cum ipsis ducendo; denique admittendo illos ad publica officia, vel ad Missæ sacrificium, vel contrahendo cum ipsis matrimonium. *ib. punct. 6. n. 1. & 2.*

19. Tres sunt species infidelitatis, videlicet paganismus, Judaismus, & hæresis; & hæc differunt inter se specie; propterea exprimendum est genus seu species infidelitatis in confessione. *ib. punct. 7 n. 1. & seq.*

20. Infideles baptizati, nempe hæretici cogi possunt pœna mortis, vel excommunicationis ad fidem suscipiendam & retinendam, qui sunt subditi Ecclesiæ. Secus dicendum de infideli non baptizato; non enim potest cogi per metum ad fidem suscipiendam; quamquam infideles subditi cogi possunt ad deserendam idololatriam, & ad audiendum Evangelium; secus dicendum est de infidelibus non subditis, licet etiam isti compelli possunt ad vitam mitiorem, si more belliciarum vivant. *ib. punct. 8 n. 1. & seq.*

21. Ritus infidelium licitè permittuntur justa subsistente causa; sicut etiam & eorum libri, qui nostræ fidei non adversantur. *ib. n. 4. & 5.*

22. Religionis libertas nulla ratione permitti, aut de ea permittenda conveniri potest, nisi aliud postulet commune Catholicæ religionis bonum; & Princeps non tenetur stare promissioni & pacto de permittenda libertate religionis, dum eam sine graviore damno religionis impedire potest; aut dum conatum ad eam impediendam utilem fore sperat; quia promissio de re illicita & turpi non obligat; quamquam non desunt Doctores contrarium sentientes. *ib. §. 1.*

23. Fœdus, promissio, seu contractus validè celebratus cum hæreticis, per se loquendo servandus est; quia sicut non licet mentiri illi qui cum hæretico loquitur; ita neque licet recedere à promissione hæretico facta; consequenter servanda est hæreticis fides in salvo conductu. Item in bello quoque in causa civili contra hæreticos per se loquendo servanda est fides, quia huiusmodi promissio est de re licita. *ib. n. 2.*

A D D I T I O.

Necesse esse explicitè credere fidèi mysteria, quæ publicè in Ecclesia celebrantur, sentiunt multi cum D. Thom. alii excusari multos ignorantia ab explicita cognitione Trinitatis & Incarnationis, præsertim cum deest qui doceat.

Prohibitum laico, sub excommunicationis ferendæ pœna, disputare de fide, *2. 1. lib. 6. de Hæret.* quam prohibitionem

si sciens contra faciat, peccat mortaliter. Syl. *disp.* n. 2.

Fidem tenetur quis etiam cum periculo vitæ, coram in-
delityranno confiteri, cum id postulat Dei honor, aut pro-
mi salus, aut alioqui scandalum sequitur. Vid. Tol. *l.* 3. *c.* 17
n. 2. Syl. *Fides* n. 8.

Fidei professionem publicè facere debent assumpti ad de-
guitatem in Cathedrali, vel canonicatum, vel ad curam pa-
marum & etiam religiosorum, & magistrum. Conc. Trid. *sess.*
c. 12. *de refor.* & Pius V.

Quod ni faciant intra duos menses, à die captæ possessio-
nis, non faciunt fructus suos, nec illis suffragatur possessio.
Trid. Conc. *sess.* 24. *de reform.* Elapsis quoque duobus mensi-
bus, adhuc tenentur eam facere. Nav. *cons.* 4. *de sum. Trin.*

Filiusfamilias.

Vide v. *Furtum, Restitutio.*

A D D I T I O.

Filiusfamilias dicitur, qui est in potestate patris, aut avi,
vel proavi, &c.

Legitimus filius dicitur, qui lege probatus, vel adoptatus.

Legitimus naturalis, qui ex legitimo matrimonio.

Naturalis, qui ex copula, nec approbata, nec reprobatâ
jure Civili.

Spurius qui ex reprobatâ, ut ex consanguinea, aut adul-
tera, aut vulgo conceptus, qui patrem non potest monstrare,
vel ex religioso, aut clerico in sacris. Qui autem est ex soluta
& conjugato, non dicitur spurius.

Expositus, si facta diligentia nihil reperitur, præsumitur
legitimus; in dubio autem dicunt quidam, posse Episcopum
dispensare, scil. quantum ad Ecclesiasticam. Vid. Maiol. *de irregul.*
l. 1. *c.* 11. Vival. *de irregul.* n. 120. Episcopum) Covarr. *de
elem. si furiosus.* 1 p. n. 9. Vival. *l. c.*

Filium aliquem esse probat sola fama, nisi contrarium
constet. Fam. *vers. filius.* n. 17.

Filiorum nomine non veniunt nepotes in materia odio-
sa; veniunt autem naturales (non autem spurii) cum tracta-
tur de utilitate, aut eadem ratio est, quæ de legitimis. Vid.
Mol. n. 220. *col.* 9.